

Kohtuasi C-433/20**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

15. september 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Oberlandesgericht Wien (Austria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

7. september 2020

Hageja:

Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH

Kostja:

Strato AG

[...]

Oberlandesgericht Wien (liidumaa kõrgeim kohus Viinis) tegi apellatsioonikohtuna [...] hageja **AUSTRO- MECHANA Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft m.b.H.**, 1030 Wien, [...] ja kostja **Strato AG**, D-10587 Berlin, vahelises vaidluses [...] raamatupidamisaruannete esitamise (43 200 eurot) ja makse (5000 eurot) üle, tulenevalt hageja apellatsioonist Handelsgericht Wiener (Viini kaubanduskohus) 25. veebruari 2020. aasta otsuse [...] peale

kohtumääruse:

I. Euroopa Liidu Kohtule (edaspidi „Euroopa Kohus“) esitatakse ELTL artikli 267 alusel järgmised eelotsuse küsimused:

1. küsimus: Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (infoühiskonna direktiiv) artikli 5 lõike 2 punktis b kasutatud mõistet „mis tahes kandjal“ tuleb tõlgendada nii, et selle all tuleb mõista ka servereid, mis on kolmandate isikute valduses, kes teevad

füüsilistele isikutele (klientidele) isiklikuks tarbeks (ja mitte otseselt ega kaudselt kaubanduslikul kasutuseesmärgil) [lk 2] nendel serveritel kättesaadavaks salvestusruumi, mida kliendid kasutavad reprodutseerimiseks salvestamise teel (*cloud computing*)?

2. küsimus: Kui küsimusele vastatakse jaatavalt: kas esimeses küsimuses tsiteeritud õigusnormi tuleb tõlgendada nii, et seda tuleb kohaldada riigisisestele õigusnormidele, mille kohaselt on autoril õigus õiglasele tasule (salvestusseadmete ja -kandjate tasu),

- kui teose puhul (mida mängitakse raadios, tehakse avalikkusele kättesaadavaks või mis on salvestatud kaubanduslikul otstarbel valmistatud salvestusseadmele või -kandjale) on selle laadi tõttu oodata, et seda reprodutseeritakse enda tarbeks või isiklikuks kasutamiseks, salvestades seda „mis tahes laadi salvestusseadmele või -kandjale, mis sobib selliseks reprodutseerimiseks ja mida riigis kaubanduslikult turule viiakse“,

- ja kui seejuures kasutatakse esimeses küsimuses kirjeldatud salvestusmeetodit?

II. [...] [Menetluse peatamine]

Põhjendus

1. Hageja on kollektiivse esindamise organisatsioon, mis

teostab enda nimel, ent esindatavate õiguste omajate huvides ja eest usaldussuhte alusel tekstiga või tekstita muusikateoste kasutamise õigusi ja tasu saamise õigusi

Teistel kollektiivse esindamise organisatsioonidel

- Literar-Mechana Wahrnehmungsgesellschaft für Urheberrechte, Gesellschaft m.b.H.,
- VAM Verwertungsgesellschaft für audiovisuelle Medien GmbH,
- VdFS – Verwertungsgesellschaft der Filmschaffenden registrierte Genossenschaft mit beschränkter Haftung ja
- Verwertungsgesellschaft Rundfunk GmbH

on analoogia alusel samad ülesanded. [lk 3]

Kõigi kollektiivse esindamise organisatsioonide teostatavate õiguste hulka kuuluvad eelkõige Austria autoriõiguse seaduse (Urheberrechtsgesetz, edaspidi „UrhG“) § 42b lõikest 1 tulenevad tasu maksmise nõuded („salvestusseadmete ja -kandjate tasu“).

Hageja taotles raamatupidamisaruannete esitamist ja seejärel salvestusseadmete ja -kandjate tasu maksmist ning väitis [...], et eespool nimetatud kollektiivse esindamise organisatsioonid on teinud talle ülesandeks ka neile UrhG § 42b lõike 1 alusel kuuluvate tasu maksmise nõuete esitamise ja on tema kasuks neist nõuetest loobunud.

Autoriõiguse seaduse 1980. aasta muutmise seadusega (edaspidi „UrhGNov“, *Bundesgesetzblatt*, edaspidi „BGBL.“ 1980/321) nägi seadusandja ette õiguse nõuda õiglast tasu kõigilt, kes viivad teatavaid salvestusseadmeid ja -kandjaid reprodutseerimise ja salvestamise otstarbel kaubanduslikul eesmärgil Austrias turule. Seda regulatsiooni on sellest ajast peale mitu korda muutunud oludega ja Euroopa õigusest tulenevate nõuetega kohandatud, viimati 2015. aasta autoriõiguse seaduse muutmise seadusega (edaspidi „Urh-Nov“, *BGBL. I* 2015/99), millega eelkõige laiendati kohaldamisala arvuti kõvaketastele kui „mis tahes laadi salvestusseadmetele ja -kandjatele”.

Viimasel ajal on turule tulnud (enda tarbeks ja) isiklikuks kasutamiseks reprodutseerimise eesmärgil võimsate kõvaketaste („pilv“) kasutamine, mida äri- ja eraklientide jaoks käitavad kolmandad isikud.

Nime „HiDrive“ all osutab sellist teenust ka kostja. Kostja kirjelduse kohaselt on pilvsalvesti „virtuaalne salvesti, mis toimib sama kiiresti ja sama lihtsalt nagu (väline) kõvaketas“. Kostja reklaamib, et salvestuskoht „pakub piisavalt ruumi fotode, muusika ja filmide keskselt ühte kohta talletamiseks“. [lk 4]

UrhG § 42b lõikes 1 valitud sõnastus on juba sõnade tasandil jäetud teadlikult üldiseks, et salvestusseadmete ja -kandjate tasu kohalduks ka siis, kui mis tahes laadi salvestusseadmeid ja -kandjaid Austrias mis tahes viisil ja mis tahes kujul kaubanduslikul eesmärgil „turule viiakse“, mille alla tuleb subsumeerida salvestusruumi kättesaadavaks tegemine „pilves“.

Parafraasiga „turule viimine“ ei peeta silmas füüsilist levitamist, vaid jäetakse teadlikult võimalus kaasata kõiki protsesse, mille tulemusena tehakse Austrias kasutajatele kättesaadavaks salvestusruum (enda tarbeks ja) isiklikuks kasutamiseks reprodutseerimiseks. Lisaks täpsustatakse UrhG § 42b lõikes 3, et oluline ei ole, kas turule viimine toimub Austriast või välismaalt.

Austria Oberster Gerichtshof (kõrgeim üldkohus, edaspidi „OHG“) on salvestusseadmete ja -kandjate tasu kohta otsustanud, et ka õigusnormi sõnastus ei ole tingimata takistuseks direktiiviga kooskõlas tõlgendamisele. Ka Euroopa Liidu Kohus nõuab kooskõlalist tõlgendamist.

2. Kostja vaidles hageja nõudele vastu ning esitas vastuväite [...], et autoriõiguse seaduse kehtivast redaktsioonist ei tulene tasu maksmist pilveteenuste eest.

Pigem jättis seadusandja tehnilisi võimalusi tundes selle võimaluse teadlikult kasutamata.

Pilveteenuseid ja füüsilisi salvestusseadmeid ja -kandjaid ei saa üksteisega võrrelda. Tõlgendus, mis hõlmaks ka pilveteenuseid, ei ole võimalik, kuna turule ei viida salvestusseadmeid ja -kandjaid, vaid võimaldatakse üksnes salvestusruumi kasutamist. Kostja ei müü ega anna Austriasse kasutamiseks füüsilisi salvestusseadmeid ja -kandjaid. Ta pakub ainult veebipõhist salvestusruumi oma Saksamaal majutatavates serverites. **[lk 5]**

Kostja on oma serverite eest Saksamaal juba kaudselt (kuna tootja/importija on selle hinna sisse arvestanud) autoriõiguse tasu maksnud ja ka (Austria) kasutajad on juba maksnud autoriõiguse tasu seadmete eest, mis sisu pilve üleslaadimist võimaldavad. Täiendav salvestusseadmete ja -kandjate tasu pilvosalvestite eest tooks endaga kaasa kahe- või isegi kolmekordse maksukohustuse.

3. Handelsgericht Wien jättis hagi rahuldamata ja esitas peamise õigusliku kaalutlusena, et autoritel ja autoriõigusega kaasnevate õiguste omajatel („õiguste omajatel“) on õigus saada õiglast tasu, kui salvestusseadmeid ja -kandjaid (Austriast või välismaal asuvast kohast) Austrias kaubanduslikel eesmärkidel turule viiakse, kui kaitstava objekti laadi tõttu võib eeldada, et seda reprodutseeritakse enda tarbeks või isiklikuks kasutamiseks (UrhG § 42 lõigetega 2-7 lubatud viisil), ja seda mis tahes laadi salvestusseadmete ja -kandjate osas, mis selliseks reprodutseerimiseks sobivad.

OGH lähtub alates otsusest 4 Ob 138/13t sellest, et ka arvutite kõvaketaste eest tuleb tasu maksta. Ka Euroopa Kohus selgitas seda kohtuotsuses Copydan, C-463/12, mobiiltelefonide mälukiipide ja mälukaartide kohta. Autoriõiguse seaduse 2015. aasta muutmise seadusega viidi see lõpuks sisse ka UrhG § 42 lõikesse 1, kus nüüd on selgesõnaliselt juttu „mis tahes laadi salvestusseadmetest ja -kandjatest“, mis hõlmab nii siseseid kui ka väliseid arvutite kõvakettaid.

Pilveteenustel on väga erinevaid vorme. Teenuse tuumaks on lubadus, et kasutaja käsutuses on teatav salvestusruum, ilma et tal oleks õigus nõuda, et sisu salvestataks konkreetses serveris või konkreetses serverites, vaid ta peab **[lk 6]** piirduma sellega, et ta saab juurdepääsu salvestusruumile „kusagil“ teenusepakkuja „pilves“.

Kostja ei anna sellega oma klientidele üle salvestusseadmeid või -kandjaid, vaid annab veebipõhise teenusena nende käsutusse salvestusruumi.

2015. aasta Urh-Nov eelnõu ekspertarvamuses nõuti küll selgesõnaliselt ning koos sõnastusettepanekutega pilvosalvestuse arvessevõtmist, siiski väljendas seadusandja sellise regulatsiooni teadliku väljajätmisega selgelt oma seisukohta. Seega ei tegemist plaanivälise seaduslüngaga, seetõttu ei ole *contra legem* tõlgendamine lubatav.

4. Hageja on apellatsioonkaebuses selle vaidlustanud, väites, et tegemist on ebaõige õigusliku hinnanguga ning nõuab otsuse muutmist ja hagi rahuldamist.

Kostja nõuab apellatsioonkaebuse rahuldamata jätmist.

5. Apellatsioonikohtu kaalutlused selles küsimuses:

5.1 apellatsioonikohus ei jaga esimeses astmes asja lahendanud kohtu seisukohta, mille kohaselt on õigusnormi tõlgendamisel oluline, millised dialektilised protsessid toimusid eelnõu menetlemise ajal enne, kui seadusandja otsuse tegi. ABGB (Austria tsiviilseadustik) § 6 kohaselt tuleb esmajoones arvesse võtta sõnade tüüpilist tähendust nende kontekstis ning seadusandja „selget kavatsust“; antud kontekstis on aga vaja direktiiviga ja seega liidu õigusega kooskõlas olevat tõlgendamist, mis on Euroopa Kohtu ülesanne.

5.2 UrhG § 42b lõikes 1 on kirjas (väljavõte):

(1) Kui teos [...] on niisugust laadi, et seda võib eeldatavasti reprodutseerida **salvestuskandjale** salvestades [...] enda tarbeks või isiklikuks kasutamiseks, siis on autoril õigus õiglasele tasule [**lk 7**] (salvestusseadme ja -kandja tasu), kui **mis tahes laadi salvestusseadmed või -kandjad**, mis sellist reprodutseerimist võimaldavad, viiakse Austrias kaubanduslikul eesmärgil turule.

Selle regulatsiooniga võetakse üle infoühiskonna direktiiv, mille artikli 5 lõike 2 punkt b kõlab:

2. Liikmesriigid võivad artiklis 2 sätestatud reprodutseerimisõiguse puhul näha ette erandeid ja piiranguid järgmistel juhtudel, kui kõne all on:

b) **mis tahes kandjal** reprodutseerimise, mille füüsiline isik on teinud isiklikuks tarbeks [...], tingimusel, et õiguste valdajad saavad õiglase hüvitise, [...]; [...]

(Rõhutused on apellatsioonikohtu poolt.)

Kas see regulatsioon hõlmab ka sisu salvestamist pilve, ei ole võimalik otsustada üksnes Austria seaduse teksti alusel, vaid käsitledes seda koos tsiteeritud direktiiviga. Kuna vaja on tõlgendada direktiivi ja seega EL institutsioonide õigusakti (ELTL artikkel 267), tuleb Euroopa Kohtult taotleda eelotsust.

5.3 Tegemist ei ole *acte-clair*-olukorraga, kuna Euroopa Kohus on 29. novembri 2017. aasta kohtuotsuses VCAST, C-265/16 (ECLI:EU:C:2017:913) juba otsustanud, et kaitstud sisu salvestamine pilve võrdub autorile ette nähtud õiguste kasutamisega; vt „pilve“ teema kohta üldiselt kohtujurist Maciej Szpunari ettepanekut (ECLI:EU:C:2017:649).

[...]